

TRAIAN T. COȘOVEI – REPERE ALE UNUI DESTIN ASUMAT

Drd. Cristina A. CORNEA (OPREAN)
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia

Abstract: *Traian T. Coșovei stands out as having through a special sensitivity, a predisposition for staging and disguising his own feelings in sumptuous theatrical settings, and the fine art of unmistakably including the biographical element, lived, in his own feelings, written. The volume of stories signed by the poet's father is a very important source with valuable biographical information, an x-ray of the first years of Moreac's life, a mandatory and fundamental book for a comprehensive monographic study of a fantasy and playful writer.*

Keywords: *literature, father, biographical elements, poems, theatrical*

Traian T. Coșovei, membru fondator al *Cenaclului de luni* care aparținea Centrului Universitar București, unde majoritatea studenților care citeau din textele lor proveneau de la facultățile de litere și de filozofie, este un poet notabil pentru structura valorică remarcabil de stabilă a generației optzeciste.

Biografia lui Traian T. Coșovei reprezintă un aspect important, astfel încât atenția va fi îndreptată spre copilăria, adolescența, tinerețea, viața poetului, cel ce mărturisea că a avut „o copilărie în care lipsurile datorate vremurilor (m-am născut în iarna lui '54) au fost estompate de dragostea până la răsfăț a părinților mei. Tatăl meu a scris o carte de câteva sute de pagini despre mine, mă pot lăuda că sunt printre puținii autori cu biografia completă, de la 1 la 5 ani. Trei luni de zile, cât dura vacanța de vară, tata mă lua cu el în Deltă, prin locuri numai de el știute, ce n-au apărut niciodată pe vreo carte poștală. Ne rătăceam amândoi prin pădurea Letea, pândeam împreună pelicanii, dormeam noaptea pe pontoane plutitoare și mâncam conserve de pateu și brânză topită. Au fost momente sublime.”¹ Copilăria și primii ani de școală îi petrece la Mogoșoaia, alături de tatăl său, în preajma unor scriitori ce frecventau casa de creație, precum Marin Preda, Fănuș Neagu, Demostene Botez, Sânziana Pop, Nicolae Breban, de care își amintește cu plăcere. Până la 12 ani este foarte apropiat de tatăl său, care și scrie această carte despre el, volum la care poetul face mereu trimitere, apoi, părinții despărțindu-se, este puternic marcat și rămâne alături de mama sa.

Apreciem ca fiind deosebit de importante și de relevante aspectele biografice referitoare la primii ani de viață ai poetului magnetic și boem, blondul cu ochii verzi, cu o politețe de dandy și o ironie neagresivă, detalii cuprinse într-un volum de aproximativ 400 de pagini, al scriitorului Traian Coșovei, respectiv *Cîntec să*

¹ Traian T. Coșovei, *Confesiunile unui poet*, în „Formula AS”, <http://arhiva.formula-as.ro/2009/851/asul-de-inima-45/confesiunile-unui-poet-traian-t-cosovei-10628> (accesat la data de 10 august 2020).

*crească băiatul*². Scriitorul, tatăl, dedică fiului său, sub formă de întâmplări povestite, fiecare dintre valoroasele relatări cu tematică specială, dintre care amintim *Aproape de Băiat, Copilul și soarele, La grădiniță, la cămin, În mijlocul viei, Jucării, Intrarea în Dobrogea sau Drumul lung prin soare*.

Traian Coșovei evocă și explică rolul cântecului ritualic descoperit, „un cântec, cu mari, miraculoase puteri și i-am cântat băiatului să crească.”³ Cântecul, de fapt, reprezenta o formă supranaturală, „cu puteri uriașe și bune (...) cântam în copilărie pepenilor, pe dealurile încinse de soare. Stăteam de pază în mijlocul câmpului cu pepeni și cântam și mi se părea că ajunși la cântecul meu, pepenii creșteau mai repede și coaja lor prindea strălucire (...) alungam cu cântecele noastre prelungi și subțiratic singurătatea (...) cântam să ne auzim unii pe alții, cântam stârniți, tulburați și fericiți de miracolul vieții. (...) De atunci, socotesc, a rămas în mine convingerea și cutezanța că stă în puterea noastră – un cântec care face să crească pepenii, pe dealuri, podgoriile; câmpurile cu grâu, pădurile, orașele cu uzine și cu fabricile lor – lumea toată. Așa am ajuns acuma să-i cânt băiatului meu. Și i-am cântat. (...) Nu mai spun cât am luat de la Moreac și câte am descoperit la el! Am stat și l-am vegheat și l-am privit și l-am ascultat mult, și am luat din tresăririle lui, fără să știe.”⁴

Este absolut fabulos modul în care scriitorul Coșovei așterne pe hârtie grija pe care i-a purtat-o fiului său, Traian, legătura uluitoare dintre cei doi, legătură care transcende linia iubirii paterne, care inspiră precum o muză, și care face să poată fi păstrată convingerea că puterea lor este lumea toată: „există acest cântec, trebuie să existe. Cât nu există, îl vom crea. Nu-i toată adevărata poezie a miilor de ani acest cântec uriaș care ajută umanității să se ridice? Așa am răspuns eu acum ca atunci în copilărie, altor cântece de pe pământ; mi-am unit cântecul cu al tuturor tovarășilor mei, lăsându-l să se adauge ca într-un ocean, într-un uriaș cântec de viață și de pace. Cântec de viață și de dragoste de viață, cântec de biruință și de bucurie, cântec de trezie, cântec de luptă și veghe – cântec niciodată cuprins și veșnic dătător de viață.”⁵ Cântecul este un laitmotiv metaforic în titlu și în volumul lui Coșovei-tatăl, care sugerează impactul confirmării sentimentului de iubire, cântecul iubirii și al lumii, al vieții, al sensului intră nestingherit și umple cu vraja lui întreaga ființă care, altfel, va tânji tacit să-l răspândească în toate compartimentele existenței.

Contextul dat impune o scurtă prezentare a poetului, prozatorului și reporterului Traian Coșovei, tatăl, despre care știm că s-a născut la data de 24 martie 1921, în comuna Somova din județul Tulcea, într-o familie de pescari. Viitorul scriitor urmează studiile liceale în localitatea Tulcea, unde s-a afirmat ca bursier, iar ulterior, finalizează cu succes Facultatea de Litere și Filosofie, din cadrul Universității din București, în perioada 1943-1947, devenind astfel licențiat în filologie. Inițial, Traian Coșovei și-a desfășurat activitatea în domenii total diferite față de specializarea de pe diplomă, respectiv agricultură și piscicultură, apoi a

² Traian Coșovei, *Cîntec să crească băiatul*, București, Editura Tineretului, 1959.

³ *Ibidem*, p. 3.

⁴ Traian Coșovei, *Op. cit.*, p. 7.

⁵ *Ibidem*, p. 8.

devenit profesor și redactor. În lumea literară, scriitorul s-a afirmat ca prozator, poet, reporter, iar spațiul predilect al scrierilor sale fiind chiar Dobrogea, scrierile sale sunt inspirate de spațiul mirific al Deltei Dunării, de satele dobrogene sau de întinderile Bărăganului.

„Debutul literar s-a înregistrat în anul 1946, în revista *Lumea* a lui George Călinescu, cu poemul *Femeia din camera obscură*, iar debutul editorial în anul 1950, cu nuvela *La taliane*, inspirată din viața pescarilor de pe mare. Debut editorial în poezie s-a realizat odată cu apariția volumului *Oceanul* (1962).”⁶ Traian Coșovei a menținut colaborări deosebite cu importante reviste literare contemporane, dintre care amintim *Gazeta literară*, *România literară*, *Tribuna*, *Familia*, *Flacăra*, *Scînteia*, *Viața Românească*, *Contemporanul*, *Lucașfărul* și altele. De asemenea, scriitorul s-a remarcat și prin volumele de poezie, culegeri sau antologii, precum *Pământ etern*⁷, *Ca o vatră limba noastră. Poeme dedicate limbii române*⁸, *Poezia română contemporană*.⁹ Se cuvine, deopotrivă, să amintim că ilustrul Traian Coșovei devine membru al Uniunii Scriitorilor din România, iar în 1955 volumul său de reportaje *Urișul preludiu* este recompensat cu prestigiosul premiu „Alexandru Sahia” al Academiei Române.

Coșovei-tatăl este un scriitor prolific care a oferit zeci de volume de versuri, proză și publicistică, una dintre creațiile sale adesea citate fiind *Dobrogea de aur*, „volum care surprinde în câteva sute de pagini, prin intermediul unor reportaje veritabile, evocând locuri și momente inedite din spațiul danubiano-pontic, un adevărat omagiu adus pământului natal, în pofida tributului plătit inerentului realism socialist, impus de epoca în care a trăit și a creat”¹⁰. Așadar, putem remarca plăsmuiri de tonalitate imnică, dar și expresii alteori ale celui mai sobru realism, reportajele, în genere, constituind o specie publicistică pândită de varii pericole. „Neajunsul major îl reprezintă exagerarea, care își face loc fie prin îngrămădirea de amănunte ne semnificative, fie prin gesticulație teatrală neconvingătoare. În ceea ce îl privește, Traian Coșovei păstrează mai întotdeauna un echilibru între caracterul informatic al textului și gradul/modul de implicare a lirismului, dar este de regretat tributul greu pe care l-a plătit el conformismului ideologic al epocii, realismului socialist, fapt care arată cât de nocivă devine, chiar și pentru un talent remarcabil, implicarea în creația literară a extra-artisticului.”¹¹

Scriitorul s-a stins din viață la data de 16 iulie 1993 și își doarme somnul de veci în satul Somova, iar comunitatea de acolo a ținut să onoreze personalitatea lui Traian Coșovei, acordând numele său școlii gimnaziale din comună. În anul 2021 s-au împlinit 100 de ani de la nașterea poetului, prozatorului și reporterului și 66 de ani de la debutul literar în revista lui G. Călinescu, *Lumea*.

⁶ Aurel Sasu, *Dicționar biografic al literaturii române, A-L*, Pitești, Paralela 45, 2007, p. 401.

⁷ Traian Coșovei, *Pământ etern*, București, Editura Minerva, 1982.

⁸ Traian Coșovei, *Ca o vatră limba noastră. Poeme dedicate limbii române*, București, Editura Eminescu, 1982.

⁹ Traian Coșovei, *Poezia română contemporană*, București, Editura pentru literatură, 1964.

¹⁰ Traian Coșovei, *Dobrogea de aur*, București, Editura Eminescu, 1978, p. 4.

¹¹ Enache Puiu, *Istoria literaturii din Dobrogea*, Constanța, Editura Ex Ponto, 2005, p. 276.

Relația arhetipală tată-fiu este foarte strânsă și bine conturată în scrierile celor doi. Poetul Traian T. Coșovei are parte de o copilărie frumoasă în care s-a bucurat de libertate, rămânând de-a lungul vieții un spirit liber și nonconformist. Coșovei-fiul însuși afirmă despre sine că era un copil teribil, care știa să citească încă de la vârsta de patru ani, primele debuturi artistice fiind chiar în fața musafirilor familiei, cărora le dicta poeme: „copil fiind, obișnuiam să-i terorizez pe musafirii familiei noastre cu un fel de dicteuri. Le întrerupeam convorbirile, rugându-i să noteze (la trei, patru ani nu știam decât să mâzgălesc hârtiile pe care imprudent, tatăl meu le lăsa la îndemâna mea, un fel de istorioare poetice. Am mai avut un avantaj: tatăl meu mă lăsa să pictez nestingherit pe pereții enormei mele camere (35 m pătrați) în care am locuit până după cutremurul din 1977. Pictam tot felul de compoziții pe care numai naivitatea și imaginația unui copil le putea produce.”¹² Înclinația poetului spre artă, spre desen, poate fi o moștenire pe linie maternă, bunicul din partea mamei Maria fiind un cartograf foarte bun.

Pasiunea și înclinația Moreacului, cum îl alinta chiar tatăl său, pentru cărți și pentru lectură le nutrește de la o vârstă fragedă. Analizând povestirile biografice publicate de Coșovei-tatăl, aflăm că Traian, la câțiva ani, vreo trei, „este pasionat după cărți. Cu povestea asta a cititului suntem obișnuiți. Moreacul este pasionat după cărți, iar mama a devenit un bun lector. La prânz citesc, seara stau și citesc până târziu. Uneori, supărat pe mama că nu vrea să-i mai citească o dată, Moreacul își încarcă toate cărțile în brațe și vine la mine cu lacrimi pe obraji. Nu scap nici eu de citit, însă Moreacului nu-i place cum citesc eu, ia seama că trec prea ușor peste pagini, mă întoarce înapoi de unde am sărit (el știe pe de rost șirul cărților, mă poate controla) și dacă vede că nu sunt de bună credință, se supără, își ia cărțile și pleacă la mama. (...) pentru Moreac cititul a ajuns un viciu și pe cine prinde că intră în casă, pe copiii mai mărișori care vin la el, pe toți îi pune să citească și cu mare greu scapă musafirii din mâna lui. Stă lângă cel care îi citește, stă aplecat și el asupra cărții cu poze și urmărește ca un bătrân săcâitor și neîncrezător, urmărește rândurile sau cuvintele și buzele lui se mișcă după glasul celui care citește.”¹³

Volumul de povestiri *Cîntec să crească băiatul* constituie o sursă importantă de prețioase informații biografice, o radiografie a primilor ani de viață ai Moreacului, o carte de căpătâi obligatorie și fundamentală pentru realizarea unui studiu monografic amplu asupra unui scriitor fantezist și ludic. „Într-o zi, îl aud pe Moreac vorbind singur, în camera lui. (...) Moreacul stă culcat în pat cu fața în sus, cu o carte în mâini și citește cu glas tare. (...) Într-o altă zi, îl aud iarăși pe Moreac vorbind singur în camera lui. Nu mai citea: umbla prin cameră și povestea cu glas tare, se oprea, se încurca și povestea strigând și mai tare; recita versuri așa cum o auzise pe mama și punea ceva și din felul cum recitam eu. Va să zică pentru asta o chinuia băiatul nostru pe mama, pentru asta ne prigonea pe toți cu cărțile lui, ca să învețe meșteșugul cititului și acum socotise că l-a învățat și încerca să citească, singur,

¹² Marin Mincu, *De ce scriu poezie...*, Constanța, Editura Pontica, 1996, p. 28.

¹³ Traian Coșovei, *op. cit.*, p. 331.

recita singur, bucuros, fericit și mândru că ne smulsese și acest secret. (...) Să citească și să deseneze.”¹⁴

Scriitorul Traian T. Coșovei vorbește adesea despre relația cu tatăl său, omul care și-a pus cel mai puternic amprenta asupra vieții sale, cel care i-a pus bazele carierei de făuritor de poezie, sădindu-i adânc în inimă dragostea pentru carte. De la tatăl său a moștenit această primă dragoste, dar și umorul fin, autoironia, vagabondajul liric prin intermediul cărora se remarcă tentativa mereu refăcută de identificare a unui ego profund, tot mai solicitat de presiunea temporalității.

În afara poeziilor sale spectaculoase, Coșovei avea un stil de viață care-l evidenția imediat, începând cu frumoasa costumație, imitată de mulți colegi, deveniți ulterior celebri în plan literar, și continuând cu afișele cenaclului, făcute cu multă pricepere de același Coșovei, care avea antrenament la pictură de pe la începutul vieții sale. Nicolae Manolescu însuși aprecia că tânărul Coșovei era și un foarte bun desenator care făcea unele afișe foarte frumoase pentru *Cenaclul de Luni*, atunci, la începuturile mișcării.

Gustul pentru estetic și înclinațiile artistice imagistice, nu doar literare, se justifică și, de fapt, se conturează înaintea vârstei de patru ani. Mama poetului se ocupă în marea majoritate a timpului de dezvoltarea Moreacului, de formarea unor deprinderi încă din fragedă pruncie: „Mamei așa îi era ei sortit, pentru vârsta asta a Moreacului, să citească, să o ia de la capăt cu abecedarul, cu cărțile cu poze, cu cărțile cu povești și să citească mereu. Să citească și să deseneze. Caiete întregi pline cu picturi, cu desene, stăteau risipite peste tot. Când și-a început și această carieră de desenator, mama aproape nu știa să facă un cal sau o mașină. (...) Nu era ușor pentru mama. Eu mai plecam, iar dacă nu plecam, stăteam la masa de lucru sau citeam. Mă trezeau din lectură sau din lucrul meu ei amândoi: unul că s-a săturat de citit și de desenat, celălalt că mai vrea măcar o mașină, măcar o motocicletă (...). Veneam uneori seara, târziu, când îi credeam că dorm de mult. Intram în vârful picioarelor și în liniștea casei auzeam foșnetul paginilor, murmurul mamei citind sau fășăitul creionului pe hârtie, desenând de zor. Stăteau amândoi în pat cu fața în sus (...) cu vrafal de cărți și caiete alături, lângă pat.”¹⁵

Universul copilăriei lui Traian T. Coșovei se răsfrânge asupra vieții de adult, cu predilecție asupra textelor poetice, iar relația cu sacrul acestui spațiu al copilăriei se raportează la doi poli, pe de-o parte este cel din care privește, retroactiv, adultul scriitor, iar celălalt cuprinde percepția copilului însuși. Poetul a avut o copilărie lipsită de griji, lipsită de autoritatea paternă, dar foarte răsfățat și iubit de ambii părinți. Din perspectiva poetului, adultului, copilăria întregă este un spațiu sacru, de unde provine seva creației și a imaginației, fiind o perioadă care păstrează imaginile fericirii, fără să aibă, neapărat, legătură cu raportarea la divinitate sau la alte aspecte ale transcendentului. Pentru copil, pe de altă parte, sacrul este o dimensiune relevantă a vieții, pe care o explorează și o redefiniște permanent prin intermediul imaginației, alături de cele mai importante ființe, părinții, de care era de nedespărțit.

¹⁴ Traian Coșovei, *op. cit.*, p. 332.

¹⁵ *Ibidem.*

„Erau nopți frumoase de vară, erau nopți de toamnă limpezi sau nopți posomorâte, viforoase de iarnă (...) mama și Moreacul erau nedespărțiți, cu cărțile lor, cu caietele și hainele lor totdeauna ascuțite și harnice. (...) Îi greu, îi spuneam mamei. Are să fie și mai greu îmi spuneam. Repetăm, luăm totul de la capăt, de la alfabet, o dată cu Moreacul, și mergem așa repetând, trăind încă o dată, încă de zeci de ori toate disciplinele, toată știința, toată cultura. Răzbatem din nou totul, încet cu răbdare. Și uneori verificăm, punem la punct, corectăm și reînnoim noi lucrurile cu care nu mai suntem de acord, care nu se mai potrivesc. Așa, într-o repetiție generală, înnoim mereu, descurcăm, îmbogățim lumea într-un efort veșnic, creăm cu migală sufletul unei epoci care se conturează sub ochii noștri. Și cu mâinile noastre. S-avem grijă.”¹⁶ Sufletul generației optzeciste atunci se forma, după cum anticipa Coșovei-tatăl, parcă știind ce va crea fiul său pentru literatura română.

În definitiv, părinții Coșovei își asumau, încă din primii ani de viață ai lui Traian, viitorul, din acest punct de vedere, și contribuiau la formarea și consolidarea societății ulterioare, ei creau cu atenție și migală sufletul unei epoci, prin modul în care își puneau amprenta asupra fiului lor, asupra creșterii acestuia și educației oferite. Acolo, în copilărie și în sânul familiei, era baza dezvoltării meșteșugului cititului, scrisului și desenatului în cazul lui Traian. Debutul artistic acolo s-a realizat, cu public, precum la cenaclul frecventat ulterior. Părinții au anticipat parcursul până dincolo de maturitate al fiului lor scriitor.

Odată cu trecerea anilor, copilul teribil, cu fire temperamentală, nonconformistă și puțin cam impulsivă, devenit în scurt timp cunoscut pentru caracterul său, își schimbă preocupările și, din perioada în care intră la școală, se orientează spre construcția de nave spațiale din componente de televizoare și frigidere, lucrând în podul casei, spre spaima vecinilor față de zgomotul produs. Această inspirație creatoare dispare însă în momentul intervenției locatarilor, îngrijorați de ascensiunea foarte gălăgioasă a micului astronaut. Totuși, reușește să se consoleze împreună cu prietenii, tăind cablurile antenelor TV și implementând, adesea, liniștea absolută în casele vecinilor.

Într-un interviu realizat de Mihail Vakulovski, publicat cu titlul *Am scris tot atâtea cărți câte probleme de viață am avut*¹⁷, Trainate, cum era supranumit poetul, este întrebat dacă se consideră *copilul teribil* al generației sale și este chiar provocat să explice de unde această titlatură. Răspunsul melancolic al poetului vine să edifice originea apelativului, scriitorul afirmând că „nu m-am considerat niciodată un copil teribil. Când eram copil, eram considerat copil problemă la Școala numărul 19 *Clemența* sau, cum îi spun eu, închisoarea de maximă securitate nr. 19. Am avut și nota 6 la purtare. Ția au pus ochii pe mine din prima! Îmi amintesc, și am o memorie asasină, nu uit pe nimeni, că era prima zi de școală, clasa întâi, abecedare cu câte o floare pe ele, plătite de părinți, și eu, ascuns în ultimul rând, am fluierat. Învățătoarea

¹⁶ *Ibidem*, p. 332-333.

¹⁷ Mihail Vakulovski, *Portret de grup cu generația '80. Interviuuri*, cf. interviu cu T.T. Coșovei, București, Editura Tracus Arte, 2011, p. 227.

a întrebat: Cine a fluierat? Eu, nimic, dar m-a turnat un coleg, că era școala de viitori oameni cu vocație în domeniu.”¹⁸

Spirit liber și nonconformist încă din copilărie, Traian T. Coșovei dezvoltă de atunci un vădit cult al prieteniei, al relațiilor de colaborare și cooperare cu semenii de aceeași vârstă, alături de care nutrea un set de interese comune. Sigur că, specific anilor de școală și, îndeosebi, băieților, se întâmplă, adesea, ca aceste prietenii să conducă spre situații nedorite, nepotrivite, astfel că viitorul poet talentat, a cărui operă se distinge prin originalitate încă de la primul volum, capabil să dezbătă cu spirit critic propriile creații și nu doar, afirma despre sine și accepta că a avut o perioadă de rebeliune, considerat fiind un copil rău: „Am fost un copil rău, mă înhăitasesm cu fripții, unii, care, la 10-12 ani, băteau cartierele, se cafteau în parcul Icoanei, unul a spart Biserica Italiană și a furat icoane, altul a trecut Dunărea înot în Iugoslavia și, de foame, s-a întors și l-au și prins... tăiam firele de la antenele vecinilor din răzbunare că nu ne lăsau să ne facem corturi pe acoperiș, dădeam cu carbid în borcane de sticlă, până l-au dus pe unul la spital că i-a explodat proiectilul în față, jucam tenis cu mingi de nămol, că alea normale nu spărgeau destul de bine geamurile, schimbam ciunga din gură în gură, băteam mingea până seara târziu și mai treceam și pe la magazinul Unic, de unde furam lei de plastic de la sticlele de Gin Gordon’s. Știam toate subteranele și acoperișurile din Blocul Rosu, la subsol era un garaj al securității, Blocul Verde, Blocul Scala. Un joc de-a hoții și vardiștii începea la opt dimineața și se termina la zece seara! Aș mai juca și acum un hoții și vardiștii, dacă n-au sudatăștia capacele de canal.”¹⁹

Marcat puternic de separarea părinților, pe când avea 12 ani, găsește remediul citind foarte mult și devenind un client permanent al Librăriei Sadoveanu din București. Acolo se interesează de scriitori consacrați, precum Jean Paul Sartre, Albert Camus, Charles Baudelaire sau William Faulkner și este repede etichetat de către personalul librăriei drept un copil teribil. Tema copilului teribil este adusă în discuție și în volumul *Mahalaua de azi pe mâine. Bad boy* îi spune Coșovei, „am fost un copil rău. Cu ziare vechi mi-am împachetat sandvișul de la mama,/ cu ziare vechi mi-am luminat viața ca să-mi vad viitorul până la capăt [...]/ Sunt copilul care a descoperit alcoolul și uitarea.”²⁰

Pe tânărul Coșovei îl pasiona pictura și dorea să intre la Arhitectură, însă constată cu amărăciune că nu îi plac matematicile. Se îndreaptă ulterior spre Teatru, dar e anunțat că majoritatea locurilor s-au ocupat deja înainte de examen, prin telefon. În cele din urmă, hotărăște să dea examen la Filologie (Facultatea de Litere a universității bucureștene), unde a intrat al doilea, în urma examenului de admitere. După cum relatează regretatul jurnalist Horia Tabacu, la acea vreme, admiterea într-o facultate era deosebit de importantă, dar atunci aceasta era dublată și de frică: „Pe noi, băieții, ne lua în armată (un an și patru luni), dacă nu intram. Eu și toți colegii mei nu prea ne pricepeam la armată, dar, din auzite, știam că nu este ceva bun. Și din

¹⁸ *Ibidem*, p. 227.

¹⁹ Mihail Vakulovski, *op. cit.*, p. 227.

²⁰ Traian T. Coșovei, *Mahalaua de azi pe mâine*, (împreună cu Dan Mircea Cipariu), București, Editura Vinea, 2000, p. 12.

acest motiv învățam. Doi dintre meditorii mei erau foști deținuți politici. Toți au murit, de mult. Dând filmul înapoi, cu precizarea că le sunt îndatorat, pentru că m-au învățat ceva, securistul a fost cel mai slab. Foștii deținuți politici visau gramatică română (cred că ești de acord Traian T. Coșovei, colegul de meditații?) și franceză, iar puțin (nu o să știu niciodată cât) se muta și în mintea elevilor. Cu Traian T. Coșovei m-am cunoscut în anul 1971. Făceam împreună meditații la gramatică, de două ori pe săptămână, undeva pe Bulevardul *1 Mai*, pe lângă Piața *Filantropia*, cu profesorul Radu Mihăescu. Acesta apare în cartea lui Adrian Marino *Viața unui om singur* și foarte târziu, cu mult după moartea lui și eu, și Traian am aflat că el fusese un important deținut politic de la Canal, deportat în Bărăgan. Pentru că locuiam în zona Universității, foarte aproape unul de altul mergeam la meditații împreună și ne-am împrietenit. În anul 1973 ne-am trezit colegi la Facultatea de limba și literatura română, după un examen de admitere destul de dificil pe care el l-a luat cu note foarte bune.”²¹

Aflăm, așadar, că pentru poetul Traian T. Coșovei perioada adolescenței dezvăluie înclinații către construcția de navete spațiale din componente de televizoare și frigidere, lucrând în podul casei, iar ulterior se îndreaptă spre pictură cu dorința de a urma arhitectura. Pe aceasta din urmă este nevoit să o abandoneze din lipsa de cunoștințe în domeniul științelor exacte. Poetul este atras, apoi, de teatru, dar în cele din urmă simte chemarea spre literatură și poezie, și după ce absolvă liceul în București, în anul 1973, se înscrie la Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității bucureștene pe care o absolvă în 1978 cu o lucrare despre Beat Generation²², poezia americană contemporană.

„Traian locuia la parterul unei vile în spatele Ambasadei americane. Camera în care își primea colegii era imensă și luxoasă. Avea și magnetofon și casetofon și blugi (chiar și geacă) și ceas subacvatic, adică tot ce, la vremea respectivă, putea visa un tânăr. Se ocupa cu muzica și era un fel de disk-jockey prin diverse cluburi, câte existau atunci. Tatăl lui era un scriitor pe care toți îl învățasem la școală și el copilărise pe la case de creație în anturajul celor mai importanți poeți și prozatori din timpul respectiv. Față de majoritatea colegilor, care stăteau la cămin și trăiau auster, Traian avea de toate și le împărțea cu oricine. Se bucura de mult succes la femei și profita din plin de el. Deși părea un fel de dandy, șmecher și superficial, foarte la zi cu tot ce era la modă în occident, excesiv de ironic și *bon viveur*, la un moment dat el a surprins pe toată lumea cu versurile pe care le scria. A intrat în lumea poeziei și nu a mai ieșit de acolo niciodată. Foarte tânăr avea oportunități nelimitate în zona relațiilor umane. Cunoștea multă lume și se făcea plăcut fără să depună eforturi. După decembrie 1989 și nu numai, ar fi putut lesne să se așeze în fruntea scriitorilor sau să se cuibărească în locuri călduțe mai ales pentru că ani de zile a fost considerat cel mai important poet tânăr și nu s-a atins niciodată de politic. Avea ușurința micilor

²¹ Horia Tabacu, *Portret al lui Traian T Coșovei la tinerețe*, în „Evenimentul Zilei”, <https://evz.ro/portret-al-lui-traian-t-cosovei-la-tinerete-1074941.html> (accesat la data de 12 iulie 2019).

²² Aurel Sasu, *op. cit.*, p. 401.

afaceri însă le-a lăsat să treacă pe lângă el. Nu l-a interesat decât poezia. Cred că este singurul de acest gen din toată generația lui.”²³

În opinia lui Dan Mircea Căpăruș, Traian T. Coșovei a experimentat poezia în biografie, fiind, poate, cel mai liric dintre colegii săi de generație. La început, pedant, în priză directă cu realitatea, căutând și intensificând efecte stilistice-textuale. În ultimele sale poeme, temele grave ale poeziei – singurătatea, îndepărtarea de sine, moartea ori marile întrebări despre ființă sunt prilejul unei reîmprieteni cu spiritul, un spirit, din păcate, tot mai apăsător de un trup și de o biografie atacate de amintiri și întuneric. Despre poemele lui Coșovei s-a afirmat că acestea „sunt scenarii elaborate, spirale strălucitoare construite cu ajutorul leitmotivelor și al imaginilor recurente, într-un registru indecizabil între ludic și elegiac. Stări de spirit tranziente sunt evocate printr-o comedie arcimboldescă a obiectelor, care tind să se organizeze, compunând lumi absurde și tandre, ca de desen animat sau de video-clip. Peste puritatea sentimentului inițial este suprapus un colaj de citate din real, prelucrate prin savante manipulări stilistice. Apelul permanent la imaginar, fabricat însă și el din cele mai concrete detalii, dă poeziei aspectul spectral specific artei postmoderne.”²⁴ Este important de subliniat faptul că, de foarte multe ori, poetul Coșovei este receptat prin prisma raportării la generația sa, la membrii cenaclului, grupare cu o structură valorică remarcabil de stabilă, incluzând poeți considerați notabili pentru contextul socio-politic și literar al timpurilor.

Traian T. Coșovei, poet al cărui nume este reprezentativ pentru literatura română, rămâne plasat întotdeauna în vârful structurii ierarhice a grupului pentru faptul că a debutat printre primii, în promoția optzecistă, dar și datorită tipului insurgent printre cei care aparțin generației sale.

Poetul a obținut diverse premii și distincții, dintre care amintim Premiul Uniunii Scriitorilor în 1979, Premiul Asociației Scriitorilor din București, 1994 pentru volumul *Bătrânețea unui băiat cuminte*, Marele Premiu *Ion Vinea*, în 1996, Premiul Academiei *Carpatice*, în 1996, Premiul Academiei Române pentru poezie, în 1996, Premiul Internațional *Nichita Stănescu*, în 2000, titlul de Autorul anului 2002, acordat de A.P.L.E.R. pentru volumul de poezie *Vânătoarea pe capete*, Ordinul *Meritul Cultural* în gradul de Ofițer, în 2004, Premiul Asociației Scriitorilor București pentru volumul de poezie *Greva căpșunelor*, Premiul pentru jurnalism literar al revistei *Tomis*, în 2005, Premiul Asociației Scriitorilor București pentru volumul de critică literară *Poezii marilor orașe*, în 2008.

Poezia lui Traian T. Coșovei din anii '80 exhibă prin toate fibrele ei formele de expresie ale jocului, mai întâi printr-o artă proprie a spectacolului, constând în deghizări sistematice ale sinelui, atrăgând în discurs toposuri spectaculare dintre cele mai diverse (lumea teatrului, a performance-ului teatral, dar și literar, a balului, ciroului, copilăriei), în scenografiile strălucitoare, fastuoase sau de desen animat, angajând textul poetic în multiple jocuri de limbaj (asociații sintagmatice surprinzătoare, polisemii, discursivitate generoasă etc.).

²³ Horia Tabacu, *art. cit.*, (accesat la data de 12 iulie 2019).

²⁴ Mircea Cărtărescu, *op. cit.*, p. 373.

Intertextualitatea și metatextualitatea, literatura ca proces stimulează disponibilitatea inepuizabilă a autorului pentru joc, recursul la aceste ultime mijloace fiind comun întregii generații, ca o consecință a combinației de fervoare a trăirii și ca pasiune a lecturii. Observăm și apreciem la poetul Traian T. Coșovei, poet cu o sensibilitate aparte, predispoziția pentru înscenarea și deghizarea propriilor sentimente în decoruri de teatru, somptuoase, și arta fină de a include negreșit elementul biografic, trăit, în propriile-i trăiri, scrise.

Bibliografia

- COȘOVEI, Traian, *Cîntec să crească băiatul*, București, Editura Tineretului, 1959.
- COȘOVEI, Traian, *Poezia română contemporană*, București, Editura pentru literatură, 1964.
- COȘOVEI, Traian, *Dobrogea de aur*, București, Editura Eminescu, 1978.
- COȘOVEI, Traian, *Pământ etern*, București, Editura Minerva, 1982.
- COȘOVEI, Traian, *Ca o vatră limba noastră. Poeme dedicate limbii române*, București, Editura Eminescu, 1982.
- COȘOVEI, Traian T., *Mahalaua de azi pe mâine*, (împreună cu Dan Mircea Cipariu), București, Editura Vinea, 2000.
- COSOVEI, Traian T., *Confesiunile unui poet*, în „Formula AS”, <http://arhiva.formula-as.ro/2009/851/asul-de-inima-45/confesiunile-unui-poet-traian-t-cosovei-10628>, (accesat la data de 10 august 2020).
- CĂRTĂRESCU, Mircea, *Postmodernismul românesc*, postfață de Paul Cornea, București, Editura Humanitas, 1999.
- MANOLESCU, Nicolae, *Literatură română postbelică. Lista lui Manolescu, vol. I, Poezia*, Brașov, Editura Aula, 2001.
- MANOLESCU, Nicolae, *Istoria critică a Literaturii Române*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008.
- MANOLESCU, Nicolae, *Istoria literaturii române pe înțelesul celor care citesc*, Pitești, Editura Paralela 45, 2014.
- MINCU, Marin, *De ce scriu poezie...*, Constanța, Editura Pontica, 1996.
- PUIU, Enache, *Istoria literaturii din Dobrogea*, Constanța, Editura Ex Ponto, 2005.
- SASU, Aurel, *Dicționar biografic al literaturii române, A-L*, Pitești, Paralela 45, 2007.
- TABACU, Horia, *Portret al lui Traian T Coșovei la tinerețe*, în „Evenimentul zilei”, <https://evz.ro/portret-al-lui-traian-t-cosovei-la-tinerete-1074941.html>, (accesat la data de 12 iulie 2019).
- VAKULOVSKI, Mihail, *Portret de grup cu generația '80. Interviuuri, cf. interviu cu T.T. Coșovei*, București, Editura Tracus Arte, 2011.